

12.

1978, 7. června – Sdělení VONS č. 12 obsahující informace o sledovaných kauzách, základní prohlášení VONS, jména a adresy jeho členů a pokyny ke způsobu vypracování zpráv o případech.

V duchu poslání Charty 77 a v souladu s její snahou podporovat vznikání užších pracovních společenství, zaměřených k jejím dílčím úkolům, rozhodli jsme se ke dni 27. dubna 1978 – po několika měsících předběžné práce – ustavit Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. Cílem tohoto výboru je sledovat případy osob, které jsou trestně stíhány či vězněny za projevy svého přesvědčení nebo které se staly oběťmi policejní a justiční svévole. Budeme s těmito případy seznamovat veřejnost i úřady a podle svých možností pomáhat postiženým osobám. Chceme při tom spolupracovat s každým, u nás i v zahraničí, kdo projeví o spolupráci zájem. Žádáme zároveň občany, aby nás (nejraději osobně) na takové případy upozorňovali. Věříme, že působení našeho výboru přispěje k tomu, aby lidé nebyli nespravedlivě pronásledováni a vězněni.

Ing. Rudolf Battěk, Křižíkova 78, Praha 8

Otta Bednářová, Novodvorská 416, Praha 4

Jarmila Bělíková, Novovysočanská 12, Praha 9

Dr. Václav Benda, Karlovo nám. 18, Praha 2

Jiří Dienstbier, Podskalská 8, Praha 2

Václav Havel, U dejvického rybníčku 4, Praha 6

Přemysl Janýr, Dlouhá 29, Praha 1

Elžbieta Ledererová, Bílinská 496, Praha 9

Václav Malý, nám. Republiky 35, Plzeň

Ivan Medek, Janáčkovo nábř. 49, Praha 5

Dana Němcová, Ječná 7, Praha 2

Dr. Ludvík Pacovský, Washingtonova 9, Praha 1

Jiří Ruml, Kremelská 104, Praha 10

Dr. Gertruda Sekaninová-Čakrtová, Šárecká 67, Praha 6

Anna Šabatová, Anglická 8, Praha 2

Dr. Jan Tesař, Kallabova 29, Brno

Petr Uhl, Anglická 8, Praha 2

Dodatečně se členem výboru stal: dr. Ladislav Lis, Sosnová 84, okr. Česká Lípa.

Do 5. 6. 1978 Výbor zaznamenal a sleduje následující případy:

Poznámka:

1. Pokud není uvedeno jinak, rozumí se trestem trest nepodmíněného odnětí svobody.
2. NVÚ – nápravně výchovný ústav

1. Ota Ornest a spol.¹

Jiří Lederer, novinář, signatář Charty 77, nar. 15. 7. 1921, do vazby vzat 13. 1. 1977, pravomocně odsouzen 12. 1. 1978 pro trestný čin podvracení republiky (§ 98/1 tr. z.). Údajný trestný čin spočíval v zasílání literárních prací čs. autorů do zahraničí. Trest: 3 roky. Vězněn v NVÚ Ostrava a je důvodná domněnka, že je v tzv. politické izolaci (za zpřísněných podmínek). Manželka: Elžbieta Ledererová, Bílinská 7/496, Praha 9 – Prosek, 1 dítě (9 let), dále dospělý syn Aleš Lederer.

Další odsouzení v trestní věci Ota Ornest a spol. nejsou t. č. ve výkonu trestu.²

2. Aleš Macháček a Vladimír Laštůvka

Oba vzati do vazby v lednu 1977³ a pravomocně odsouzeni 6. 1. 1978 pro trestný čin podvracení republiky (§ 98/1 tr. z.). Údajný trestný čin spočíval v přechovávání a rozšiřování zahraničních publikací.⁴

Ing. Aleš Macháček, zemědělský inženýr a projektant, nar. 9. 2. 1946, trest 3, 5 roku, vězněn v NVÚ Plzeň-Bory. Manželka: Alena Macháčková, Ústí n. L. – Střekov, Kozinova 5, 2 děti (6 a 3 roky). Rodiče: JUDr. Vladimír Macháček a pí. Macháčková,⁵ Křížkova 48, Praha 8.

Ing. Vladimír Laštůvka, jaderný fyzik, nar. 8. 6. 1943, trest: 2, 5 roku, vězněn v NVÚ Plzeň-Bory. Manželka: Alexandra Laštůvková, Děčín X, Fučíkova 132/7, 1 dítě (8 let).⁶

3. Ing. Vojtěch Vala a spol.

Ing. Vojtěch Vala, bývalý letec a diplomat, asi 36 let, obviněn z pokusu trestného činu opuštění republiky (§ 109/1 tr. z.), kterého se dopustil pomocí vírníku vlastní výroby.

Ing. Vala je ve vazbě od konce října 1977, ostatní dále jmenovaní od 12. 1. 1973. Všichni (až na V. Novotného) jsou obviněni z pomoci k trestnému činu opuštění republiky (§ 109/1 tr. z.), tj. pomoci k trestnému činu ing. Valy. Údajně jsou všechny osoby zde uvedené (včetně ing. Valy a ing. Novotného) obviněny rovněž z přípravy k trestnému činu podvracení republiky (§ 98/1 tr. z.); všichni se ho měli dopustit rozhovory, které vedli v NVÚ Plzeň-Bory, kde byli v 1. polovině 70. let ve výkonu trestu. Dále se předpokládá, že v této věci jsou stíhány (snad i vazebně) další osoby. Koncem května 1978 bylo přistoupeno k seznamování s výsledky vyšetřování.⁷

Robert Merganz, technik, signatář Charty 77, asi 50 let, Čestmírova 22, Praha 4.

Jaroslav Dvořák, technik, signatář Charty 77, Havířov II – Podlesí, Družstevnická 8.

Zdeněk Těšínský, bývalý letec, dělník, nar. 29. 5. 1928, Oldřichova 16, Praha 2, propuštěn z vazby začátkem března 1978.

Ing. Václav Novotný, bývalý novinář, asi 50 let.⁸

4. Osoby odmítající pro své přesvědčení vykonávat vojenskou službu

Aleš Březina, bývalý student bohoslovecké fakulty, sanitář, signatář Charty 77, nar. 12. 4. 1948, odsouzen v červnu 1977 pro trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách (§ 269/1 tr. z.), trest: 2,5 roku, vězněn v NVÚ Plzeň-Bory. Bratr: Jeroným Březina, Michelská 27, Praha 4.⁹

František Matula, bývalý student bohoslovecké fakulty, sanitář, nar. 10. 3. 1954, pravomocně odsouzen 10. 6. 1976 pro trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách (§ 269/1 tr. z.), trest 2 roky, v dubnu 1978 propuštěn, avšak ještě ve výkonu trestu obviněn z dalšího trestného činu, a to útoku na veřejného činitele (§ 156/2 tr. z.), kterého se údajně dopustil dopisem z NVÚ. Je vyšetřován na svobodě.¹⁰

Martin Šimsa, nar. 1959, v první instanci odsouzen 10. 5. 1978 pro trestný čin neplnění odvodní povinnosti (§ 267/1 tr. z.). Trest: 5 měsíců odnětí svobody s podmíněným odkladem na 2 roky. Bytem Volfova 12, Brno – Královo Pole.¹¹

5. Kdyňské události

Ve dnech 13. 8. a 14. 8. 1977 došlo v Kdyni u Domažlic a v Domažlicích k rozsáhlým konfliktům mezi velkou skupinou mladých lidí a jednotkami SNB a Pohraniční stráže.¹² V průběhu těchto událostí byla řada osob zadržena a později na různých místech odsouzena pro různé trestné činy. Výbor zaznamenal zatím tyto případy, další údaje se zjišťují.¹³ Všichni obvinění byli odsouzeni pro trestný čin výtržnictví (§ 202/1 tr. z.) a útoku na veřejného činitele (§ 156/2 tr. z.), Zdeněk Červeňák navíc i podle § 155/1a, 2a tr. z.¹⁴

Milan Turek, dělník, nar. 18. 2. 1957, bytem Příbram VII, č. p. 488, trest: 18 měsíců.

Jiří Kříž, dělník, nar. 26. 1. 1953, bytem Podlesí 203, okres Příbram, trest: 18 měsíců.

Viktor Groh, dělník, signatář Charty 77, nar. 14. 2. 1955, bytem Ostrov n. Ohří, Štúrova 906, okres Karlovy Vary, trest: 20 měsíců.

Ladislav Opava, dělník, nar. 4. 7. 1959, bytem Tachov, Palackého 745, trest: 10 měsíců.

Zdeněk Červeňák, dělník, nar. 27. 9. 1958, bytem Cheb, Potoční 23, trest: 2 roky.

Vojtěch Dzurko, nezaměstnaný, nar. 27. 8. 1957, bytem Rokycany 191/1, trest: 1 rok.

6. Petr Cibulka a spol.

Všichni byli obviněni z trestného činu pobuřování (§ 100/1a tr. z.), Věra Cibulková možná i z dalších trestných činů. Údajný trestný čin spočíval v rozmnožování hudebních nahrávek, literárních textů a materiálů Charty 77 a v organizování koncertů.

Petr Cibulka, dělník, nar. 1953, bytem Vrázova 53, Brno, ve vazbě od 17. 4. 1978

Věra Cibulková, matka Petra Cibulky, bytem Mučednická 39, Brno, ve vazbě od 17. 4. 1978

Libor Chloupek, knihovník, nar. 17. 9. 1955, ve vazbě od 26. 4. 1978. Rodiče: Jaromír a Marie Chloupkovi, Tábor 13, Brno.

Petr Pospíchal, tiskařský učeň, nar. 1960, ve vazbě od 4. 5. 1978. Matka: Marie Pospíchalová, Bohuslava Martinů 5, Brno.¹⁵

7. Pavel Novák a Josef Brychta

Oba ve vazbě od 21. 4. 1978; obvinění z trestného činu podvracení republiky (§ 98/1 tr. z.). Údajný trestný čin měl spočívat ve zhotovení letáků v roce 1973 a ve zhotovování a rozšiřování dalších písemností.

Ing. Pavel Novák, dělník, bývalý předseda KAN v Jihlavě, nar. 26. 2. 1943. Manželka: Danuše Nováková, Krajní 3, Jihlava; 2 děti (5 a 8 let).

Josef Brychta, pracovník služeb, bývalý místopředseda KAN v Jihlavě, nar. 17. 3. 1932. Manželka: Marie Brychtová, U větrníku 37, Jihlava. Invalidní syn Josef Brychta, 25 let.¹⁶

8. Robert Gombík a Marian Zajíček¹⁷

Oba jsou římskokatoličtí kněží a signatáři Charty 77,¹⁸ oba obvinění z trestného činu podvracení republiky (§ 98/1 tr. z.), kterého se měli dopustit tím, že rozšiřovali Prohlášení Charty 77. Oba jsou nyní vyšetřováni na svobodě.

Robert [sic] Gombík, nar. 30. 7. 1949, bytem Leninové sádky – Slobodáreně č. 39, Komárno.

Marian [sic] Zajíček, nar. 23. 1. 1951, bytem Jána Osobu¹⁹ 15, Bratislava.²⁰

9. Michal Kopal a spol.

Michal Kopal, dělník, signatář Charty 77, nar. 7. 3. 1946, bytem Roztoky 156, okres Semily. Ve vazbě od počátku února 1976, obviněn z trestného činu pobuřování (§ 100/1a tr. z.), kterého se měl dopustit rozšiřováním písemností o situaci v politickém vedení státu. Během vazby dne 28. 4. 1978 obviněn z dalšího trestného činu útoku na veřejného činitele (§ 156/1a, 2b tr. z.), kterého se nedopustil.

Ivan Maňásek, student, signatář Charty 77, 23 let. Ve vazbě od 24. 2. 1978, obviněn z trestného činu pobuřování stejně jako M. Kopal. Matka: Ružena Jírová, Jánské nám. 16, Cheb.

Věra Vránová, dopravní dispečerka, signatář Charty 77, nar. 24. 7. 1931, bytem Cimburkova 24, Praha 3. Obviněna z přečinu proti veřejnému pořádku (§ 6/a zák. 150/69) v souvislosti s novým obviněním M. Kobala. Je vyšetřována na svobodě.²¹

10. František Pitor a Alena Klímová

Oba vzati do vazby 9. 6. 1977 a pravomocně odsouzeni 23. 12. 1977 pro trestný čin pobuřování (§ 100/1a, 3a tr. z.) – Údajná trestná činnost spočívala v rozmnožování Prohlášení Charty 77.

František Pitor, dělník, nar. 10. 6. 1921. Trest: 3 roky. Vězněn v NVÚ Plzeň-Bory. Manželka pí. Pitorová, Průmyslová 5, Plzeň-Doudlevice.

Spoluodsouzená Alena Klímová byla z výkonu trestu propuštěna.²²

11. Ivan Jirous, teoretik umění, signatář Charty 77, nar. 23. 9. 1944. Ve vazbě od 25. 10. 1977, pravomocně odsouzen 5. 5. 1978 pro trestný čin výtržnictví (§ 202/1 tr. z.). Údajný trestný čin spočíval v tom, že veřejně promluvil na vernisáži výstavy svého přítele. Trest: 18 měsíců. Vězněn v NVÚ Praha-Pankrác. Manželka: Juliana Jirousová, Stará Říše 33, okr. Jihlava.²³

12. Oldřich Tomek, výhybkář, bývalý středoškolský profesor, nar. 13. 10. 1921, bytem nám. 1. máje 314, Chotěboř, okres Havlíčkův Brod. Pravomocně odsouzen v únoru 1977 pro trestný čin pobuřování (§ 100/1a tr. z.) – Údajný trestný čin spáchal dopisem Krajské správě pasů a víz a Generální prokuratuře. Trest: 1 rok. Je vážně nemocen, trest dosud nenastoupil.²⁴

13. Miloslav Černý, dělník, nar. 20. 4. 1930. Pravomocně odsouzen 24. 7. 1977 pro trestný čin pobuřování (§ 100/1a, 3a tr. z.). Údajný trestný čin měl spočívat ve zhotovení a vylepení plakátů na podporu Charty 77. Trest: 3 roky, vězněn v NVÚ Plzeň-Bory. Je ve velmi vážném zdravotním stavu. Sestra: Vlasta Mikešová, Zámecký park 838, Litvínov 1, okres Most.²⁵

14. Gustav Vlasatý, úředník, nar. 18. 5. 1930. Pravomocně odsouzen 12. 5. 1978 pro trestný čin pobuřování (§ 100/1a tr. z.). Údajný trestný čin spočíval ve zhotovení nástěnky kritického obsahu. Trest: 20 měsíců. Manželka: Věra Vlasatá, Bezručova 1707, Litvínov 6, okr. Most; dospělá dcera Vladimíra Marešová.²⁶

15. Miloslav Lojek, dělník, bývalý evangelický duchovní, nar. 6. 1. 1949. Pravomocně odsouzen 19. 4. 1978 pro trestný čin pobuřování (§ 100/1a tr. z.) a trestný čin ohrožování politického a morálního stavu jednotky (§ 288/1 tr. z.). Údajné trestné činy spočívaly v rozšiřování Prohlášení Charty 77 mezi vojáky jeho jednotky a v pobuřujících výrocích při politickém školení. Trest 15 měsíců, vězněn v NVÚ Plzeň-Bory. Manželka: Romana Lojková, Fučíkovo nám. 6/7, Oloví, okres Sokolov.²⁷

16. František Hrabal, dělník, nar. 17. 7. 1952. Ve vazbě od 16. 2. 1978, obviněn z trestného činu podvracení republiky (§ 98/1 tr. z.). Údajný trestný čin spočíval v sepsání a rozšiřování sociologických a politologických statí. Je vážně nemocen. Manželka: pí. Hrabalová, Na Plískavě 123/27, Praha 10 – Hostivař.²⁸

17. Dr. Peter Pohl, vědecký pracovník, signatář Charty 77, bytem Klemensova 17, Bratislava. V únoru 1978 pravomocně odsouzen pro trestný čin opuštění republiky k trestu 20 měsíců.²⁹

18. Ing. Pavel Roubal, projektant, signatář Charty 77, nar. 26. 7. 1948. Ve vazbě od 30. 5. 1978, obviněn z trestného činu pobuřování (§ 100 tr. z.). Údajný trestný čin spočíval v rozšiřování literárních a filosofických děl. Manželka: ing. Věra Roubalová, Hájecká 7, Praha 10; 3 děti (2, 4 a 6 let).

19. Jiří Gruša, spisovatel, signatář Charty 77, nar. 10. 11. 1938, bytem Nad lesním divadlem 1117, Praha 4. Ve vazbě od 1. 6. 1978, obviněn z trestného činu pobuřování (§ 100 tr. z.). Údajný trestný čin spočíval v tom, že napsal román a souhlasil s jeho opisováním; 3 děti (2, 12 a 16 let).³⁰

20. Jan Šimsa, bývalý evangelický duchovní, sign. Charty 77, nar. 1929, ve vazbě od 30. 5. 1978, obviněn pravděpodobně z trestného činu útoku na veřejného činitele. Je vážně nemocen. Manželka: Milena Šimsová, Volfova 12, Brno – Královo Pole, dospělý syn Martin.³¹

Osobám ve vazbě v Praze-Ruzyni pište na adresu: Poštovní úřad 14, schránka 09, 161 02 Praha 6; osobám ve vazbě v Brně-Bohunicích na adresu: Brno 2, poštovní schránka 151. Při korespondenci je nutno uvádět datum narození.

Výbor dále sleduje případy osob, které jsou trestně stíhány na svobodě: Otty Bednářové, ing. Zbyňka Čeřovského,³² dr. Ladislava Hejdánka,³³ Václava Havla, Jaroslava Kukala, Pavla Landovského,³⁴ Jeleny Mašínové a Jiřího Němce.

Výbor vítá jakoukoli pomoc a spolupráci při sledování těchto i obdobných případů, při zjišťování potřebných údajů i při podpoře postižených. Obracejte se na členy Výboru, nejlépe přímo nebo prostřednictvím osobních kontaktů. Pro práci Výboru jsou důležité především tyto údaje:

- a) vždy: jméno a příjmení postiženého, povolání (sociální postavení), datum narození, adresa (trvalá i přechodná), případně předchozí trestní stíhání (včetně zákonného pojmenování trestného činu a ustanovení trestního zákona, doby vazby a výkonu trestu atd.), případně jiné postihy, sociální údaje (počet a věk dětí apod.) a všechny další významné okolnosti, foto;
- b) ve stadiu trestního stíhání: kým a jak bylo trestní stíhání zahájeno (např. domovní prohlídkou apod.), zákonné pojmenování trestného činu (včetně ustanovení trestního zákona), co nejpodrobněji oficiální verzi skutkové podstaty, případně skutečné důvody stíhání, stádium stíhání (vyšetřování, obžaloba), obhájece (ze které advokátní poradny) atd.;
- c) je-li navíc uvalena vazba: od kdy ve vazbě, její důvod (podle kterého písmene § 67 tr. ř.), zdravotní stav, jméno a adresa příbuzného, který je s obviněným ve styku; situace rodiny atd.;
- d) po odsouzení dále: maximum údajů z obžaloby a rozsudku (možno-li zapůjčit opis), výše trestu, nápravně výchovná skupina,

za jaké trestné činy (včetně ustanovení trestního zákona), kdy a kým (jména soudců) odsouzen, podmínky výkonu trestu (izolace, pracovní zařazení, lékařská péče, kázeňské tresty apod.), adresa do NVÚ (včetně úseku, bloku apod.).

Ve všech stádiích jsou významné opisy důležitých usnesení (zvláště obvinění, záznamy ze soudních líčení, jednací čísla, jména vyšetřovatelů, prokurátorů apod.).

Informace o Chartě 77, r. 1, 1978, č. 8, s. 1–5.

POZNÁMKY

- ¹ Informace k případu Oty Ornesta a spol. obsahují dále souhrnná sdělení VONS č. 63 a 195, dokumenty č. 63 a 196, a text vydaný VONS „Portrét publicisty“ o Jiřím Ledererovi, dokument č. 1131. Sdělení VONS č. 164, dokument č. 165, informovalo o propuštění Jiřího Lederera spolu s Františkem Hrabalem a Jiřím Chmelem z vězení.
- ² Dne 11. 1. 1977 zahájil vyhledávací orgán Federálního ministerstva vnitra trestní stíhání doposud neznámého pachatele pro trestný čin podvracení republiky podle § 98, odst. 1 tr. zák., který měl být spáchán především na území Prahy „hromadným rozmnožováním a rozšiřováním různých kompilátů, ve kterých je hrubým způsobem napadáno socialistické státní zřízení republiky, přičemž tyto materiály jsou ilegálním způsobem dopravovány do západních ideových center“. Již 11. 1. 1977 byl zadržen Oto Ornest, 13. 1. 1977 Jiří Lederer, 14. 1. 1977 Václav Havel a následující den František Pavlíček. Všichni zadrženi byli vzati do vazby a obviněni z trestného činu podvracení republiky, resp. poškozování zájmů republiky v cizině (v některých případech bylo obvinění následně překvalifikováno). ABS, vyšetřovací spis k případu Oty Ornesta a spol., sign. V 32021 MV; dále viz např. zprávu mluvčích Charty 77 Jiřího Hájka a Jana Patočky z 15. 2. 1977 o zatčení signatářů Charty 77 V. Havla, J. Lederera, O. Ornesta a F. Pavlíčka, o výsledcích, domovních prohlídkách, rozvazování pracovního poměru, zastavování provozu telefonních stanic a další perzekuci signatářů Charty 77 a o nepřátelské kampani proti Chartě 77 v československých sdělovacích prostředcích (dokument Charty 77 č. 6). CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1, Praha 2007, s. 21–25. Mluvčí Charty 77 vydali ještě několik prohlášení k případu Oty Ornesta a spol. Uvést je možno např. prohlášení Jiřího Hájka, Ladislava Hejdánka a Marty Kubišové vydané 12. 10. 1977 před konáním hlavního

líčení u Městského soudu v Praze, které bylo zasláno ČTK a zahraničním tiskovým agenturám, nebo jejich dopis z 1. 11. 1977 zasláný Federálnímu shromáždění ČSSR, který obsahoval protest proti porušování československého právního řádu při soudního jednání s Otou Ornestem a spol. Tamtéž, s. 63–64 a 66–67.

Senát Městského soudu v Praze složený z předsedy JUDr. Antonína Kašpara a soudců Heleny Hlavaté, Marie Žákové, Ing. Antonína Dragouna a Josefa Hrdiny odsoudil 18. 10. 1977 Otu Ornesta ke třem a půl rokům a Jiřího Lederera ke třem rokům odnětí svobody nepodmíněně (Ornest v I. a Lederer v II. nápravně výchovné skupině) pro trestný čin podvracení republiky podle § 98, odst. 1, 2, písm. a tr. zák., Františka Pavlíčka pro přípravu trestného činu podvracení republiky podle § 7 odst. 1 k § 98 odst. 1 tr. zák. k sedmnácti měsícům a Václava Havla pro pokus o trestný čin poškozování zájmů republiky v cizině podle § 8 odst. 1 k § 112 tr. zák. ke čtrnácti měsícům odnětí svobody podmíněně. Jejich údajná vina byla v rozsudku definována takto: „I. Otto [sic] Ornest a Jiří Lederer v době od roku 1973 do začátku ledna 1977 na různých místech v Praze a jinde z nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení vyvíjeli proti němu podvratnou činnost tím způsobem, že prostřednictvím spojek udržovali konspirativní spojení s čs. emigrantem Jiřím Pelikánem a zasílali do ciziny písemné příspěvky a zprávy k uveřejnění zejména v časopise ‚Svědectví‘ a obžalovaný Ornest též v časopise ‚Listy‘, pomocí nichž jsou v zahraničí i na území republiky rozšiřovány různé články a informace přímo nebo nepřímo napadající čelné představitele republiky, politiku Komunistické strany Československa, její vedoucí úlohu ve státě a spojenecké závazky se Sovětským svazem [...].“

II. PhDr. František Pavlíček na jaře roku 1976 v Praze po zjištění, že Jiří Lederer vyvíjí proti republice nepřátelskou činnost a v jejím rámci připravuje rozšiřování v ilegální edici ‚Petlice‘, jakož i vydání v jistém západoněmeckém nakladatelství ‚Knihu rozhovorů‘ s některými odpůrci socialistického státního zřízení, z nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky mu k této podvratné činnosti pomáhal tím, že mu pro uvedenou ‚Knihu rozhovorů‘ poskytl příspěvek, ve kterém hanobil politické a kulturní poměry v republice a hrubým způsobem napadal její socialistické společenské a státní zřízení, kromě toho prostřednictvím Otto [sic] Ornesta byly odesílány k uveřejnění v Pelikánových ‚Listech‘ a Tigridově ‚Svědectví‘ dva příspěvky obžalovaného, ač mu bylo známo, že výše uvedené tiskoviny slouží k rozvíjení podvratné činnosti proti republice [...].“

III. Václav Havel jako československý občan koncem roku 1975 nebo začátkem roku 1976 v Praze 2 nabídl dr. Prokopu Drtinovi, že ilegálně dopraví do zahraničí k publikaci obsáhlou třídílnou písemnost s názvem ‚Československo – můj osud – Paměti dr. Prokopa Drtiny‘, ač mu bylo známo, že tato písemnost obsahuje řadu nepravdivých a zkreslených údajů o poměrech v republice a pro svůj protisocia-

listický obsah nemůže být v Československé socialistické republice publikována, písemnost převzal, předal ji Jiřímu Ledererovi, který prostřednictvím Otto [sic] Ornesta zajistil, že písemnost byla 24. 4. 1976 z Československé socialistické republiky vyvezena kanadským diplomatem Williamem Bonthronem a později Pavlem Tigridem dopravena do USA k publikování čs. emigrantovi dr. Jaroslavu Drábkovi, bývalému pracovníkovi vysílače „Hlas Ameriky“. Soud dále uložil obžalovaným trest propadnutí některých věcí zajištěných během vyšetřování. Rozsudek je uložen in: ABS, vyšetřovací spis k případu Oty Ornesta a spol., sign. V 32021 MV; též NA, Správa Sboru nápravné výchovy, vězeňský spis Jiřího Lederera; též LP, Sb. VONS, inv. č. 235, sign. I/3, kart. 39. Dále viz např. záznamy závěrečných slov Václava Havla a Jiřího Lederera přednesených u Městského soudu v Praze. Tamtéž, sign. II/3 a II/5, kart. 39. (Obsáhlé citace ze závěrečného slova Jiřího Lederera obsahuje text Jiřího Rumla „Obrana přítele /Poselství zpoza mříží/“ z 26. 11. 1977 uložený in: tamtéž, sign. IV/6, kart. 39.)

Nejvyšší soud ČSR 12. 1. 1978 rozsudek v případě Václava Havla, Jiřího Lederera a Františka Pavlíčka potvrdil, o rok (na dva a půl roku) pouze snížil výši nepodmíněného trestu odnětí svobody Oty Ornesta. Přihlédl přitom alespoň částečně k argumentům obhajoby, že prvoinstanční soud nezhodnotil dostatečně „*převahu polehčujících okolností, doznání, které [obviněný] učinil, lítost, kterou projevil nad spácháním trestné činnosti, snahu pomoci celou trestnou činnost řádně vyšetřit a vedení řádného života pracujícího člověka. Nevyjádřil trestem i takovou skutečnost, jako je nepříznivý zdravotní stav a vyšší věk, kteréžto skutečnosti mu výkon trestu nesmírně ztěžují.*“ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR vyneseny senátem složeným z předsedkyně JUDr. Marie Dojčarové a soudců JUDr. Miloše Jestřába a JUDr. Adolfa Serafina viz in: NA, Správa Sboru nápravné výchovy, vězeňský spis Jiřího Lederera. Dále viz např. sdělení mluvčích Charty 77 Jiřího Hájka, Ladislava Hejdánka a Marty Kubišové z 18. 1. 1978 o rozsudcích Nejvyššího soudu ČSR nad Václavem Havlem, Jiřím Ledererem, Otou Ornestem a Františkem Pavlíčkem a Vladimírem Laštůvkou a Alešem Macháčkem obsahující v příloze záznam závěrečné řeči Jiřího Lederera. CÍSAŘOVSKÁ – PREČAN (eds.): CHARTA 77, sv. 1, s. 98–102; též záznam soudního jednání u Nejvyššího soudu ČSR v případě Oty Ornesta a spol. LP, Sb. VONS, inv. č. 235, sign. IV/2, kart. 39.

Ve zprávě por. Murdycha ze 13. 1. 1978 o odvolacím řízení v případě Oty Ornesta a spol. bylo uvedeno: „*Ve 12:30 hod. bylo uděleno obžalovaným a jejich obhájcům závěrečné slovo. Všechny závěrečné řeči byly nesený v tom duchu, že v jednání všech obviněných chybí subjektivní stránka, tzn. nepřátelství k našemu socialistickému společenskému a státnímu zřízení. Vyjma ORNESTA žádali všichni o zproštění obvinění.*“

Obžalovaný ORNEST a jeho obhájce se dovolávali též kvality doznání obviněného, jeho věku a nepříznivého zdravotního stavu. Z vystoupení ORNESTA

bylo zřejmé, že si uvědomil dosah svého jednání, i když rovněž odmítal úmysl, tzn. nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení.

Závěrečné řeči ostatních obviněných byly neseny v duchu toho, že si nejsou vědomi jakékoliv protistátní činnosti, a své jednání obhajovali. Zvláště pak vynikla v tomto směru závěrečná řeč obžalovaného LEDERERA. LEDERER prohlásil svou činnost za velice záslužnou, hovořil o tom, že odsouzení jeho a všech ostatních bylo předem dohodnuto, že v rozsudku Městského soudu v Praze ‚vane duch studené války‘ a že je ‚vážnou škodou páchanou na věci socialismu‘. Vydával se za zástupce demokratického socialismu, jak jej on nazval ‚dělnickou demokracií‘ [sic]. Vyhrožoval sankcemi ze strany Francouzské a Italské komunistické strany. Obhajoval dále Pavla TIGRIDA a jím řízený časopis ‚SVĚDECTVÍ‘. Celé jeho závěrečné slovo působilo jako demagogické, předem připravené vystoupení, zaměřené proti současné politice naší strany, jež vyznělo dosti teatrálně. LEDEREROVO vystoupení působilo, jako by měl dojem, že stojí před novodobou inkvizicí, a zřejmě se snažil vžít do role Jiřího Dimitrova při Lipském procesu.

Odvolačí řízení proběhlo, až na uvedené extempore LEDERERA, v klidu. Jednání se mimo zástupců ministerstva vnitra zúčastnilo pět příbuzných obžalovaných, kteří se však chovali klidně.

Ostrahu soudní budovy i samotné jednacích místnosti zajišťovali příslušníci VB. V akci byl nasazen rovněž služební pes.

V době od 08:00 hod. do 18:00 se před budovou soudu shromáždila skupina asi 50–60 lidí. Mezi nimi např. HÁJEK, KRIEGEL, SEKANINOVÁ-ČAKRTOVÁ, KOHOUT, LANDOVSKÝ, URBAN. K žádnému vystoupení a incidentu z jejich strany však nedošlo. Kolem 19:00 hod. se tato skupina rozešla.“ ABS, vyšetřovací spis k případu Oty Ornesta a spol., sign. V 32021 MV.

Případ vzbudil velkou pozornost doma i v zahraničí a vyvolal řadu solidárních projevů. Obsáhlou dokumentaci k tomu viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 235, kart. 39. Věnovala se mu mj. Amnesty International. K tomu viz článek Prokopa TOMKA „Dvě zahraniční svědectví o čs. komunistické justici sedmdesátých let 20. století“ o sledování případů Ivana Jirouse a spol., Oty Ornesta a spol. a Vladimíra Laštůvky a Aleše Macháčka ze strany Amnesty International, obsahující překlady zprávy Henryho Goldmanna ze 30. 9. 1976 o jeho misi do Prahy ke sledování procesu s Ivanem Jirousem a spol. a nedatované zprávy Harald Schwarze o jeho snaze zúčastnit se procesu s Alešem Macháčkem a Vladimírem Laštůvkou v Ústí nad Labem, in: *Securitas imperii* 13, Praha 2006, 150–157; k případu viz dále knihu Marie Rút KŘÍŽKOVÉ: *Svědectví, které nemohlo být vysloveno*, Praha 2007. Jedná se o doplněné osobní svědectví, které původně vzniklo v roce 1979. Zachycuje šikanování Křížkové Státní bezpečností, mj. v souvislosti s jejím svědectvím ve věci svého bývalého partnera Oty Ornesta, který byl otcem jedné její dcery.

³ Vladimír Laštůvka byl ve vazbě od 21. 1. a Aleš Macháček od 25. 1. 1977, u obou proběhly též domovní prohlídky. Trestní stíhání Vladimíra Laštův-

ky bylo zahájeno usnesením vyšetřovatele odboru vyšetřování StB Krajské správy SNB Ústí nad Labem npor. Dlouhého z 22. 1. 1977, a to pro trestný čin pobuřování podle § 100, odst. 1, písm. a), c) tr. zák. V usnesení bylo uvedeno, že Vladimír Laštůvka „*od přesně nezjištěné doby, nejspozději však od poloviny roku 1974 do ledna roku 1977, v Děčíně a na jiných místech, ve zjevném nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky rozšiřoval nepřátelské tiskoviny, vydávané v zahraničí, jejichž obsah byl schopen vyvolat nepřátelskou náladu proti našemu společenskému a státnímu zřízení a k přátelství se Sovětským svazem*“.

Pro účastenství na trestném činu pobuřování podle § 10 odst. 1, písm. c) tr. zák. k § 100, odst. 1, písm. a), c) tr. zák. pak byl od 27. 1. 1977 stíhán usnesením vyšetřovatele odboru vyšetřování StB Krajské správy SNB Ústí nad Labem kpt. JUDr. L. Žižky též Aleš Macháček. Později došlo k překvalifikování jejich trestné činnosti na trestný čin podvracení republiky podle § 98, odst. 1 tr. zák. V usnesení vyšetřovatele StB npor. Dlouhého ze 4. 5. 1977 o zahájení trestního stíhání Vladimíra Laštůvky pro trestný čin podvracení republiky se uvádí, že vyšetřováním bylo údajně zjištěno, že „*trestná činnost obviněného ing. Laštůvky nespočívá pouze v jednorázovém aktu nepřátelské povahy, ale jedná se o cílevědomou dlouhodobou ideodiverzní činnost, motivovanou jeho neuspokojenými ambicemi a nepřátelstvím vůči socialistickému charakteru ČSSR*“. Podobně zdůvodnil npor. Dlouhý své usnesení o zahájení trestního stíhání Aleše Macháčka pro trestný čin podvracení republiky ze 3. 5. 1977. Dne 29. 6. 1977 podal krajský prokurátor v Ústí nad Labem JUDr. Josef Ptáček na Vladimíra Laštůvku a Aleše Macháčka obžalobu z trestného činu podvracení republiky. Všechny výše uvedené dokumenty jsou uloženy in: KS v Ústí nad Labem, soudní spis k případu Vladimíra Laštůvky a Aleše Macháčka (č. j. 1 T 26/77) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, č. j. 1 Rt 139/90; obžaloba též in: LP, Sb. VONS, inv. č. 196, sign. I/1, kart. 33.

⁴ V rozsudku vyneseném 28. 9. 1977 senátem Krajského soudu v Ústí nad Labem složeným z předsedy JUDr. Josefa Kugla a ze soudců promováného právníka Jaromíra Slezáka, Oldřicha Loudína, Marie Pokorné a Miloslava Krpeše bylo uvedeno: „*[...] oba obžalovaní od přesně nezjištěné doby, nejméně od počátku roku 1975 do jejich zadržení v lednu 1977, v Ústí nad Labem, Děčíně a jinde z nenávisti k socialistickému společenskému zřízení ČSSR rozšiřovali publikace a tiskoviny, jako např. Listy, Svědectví, Informační materiály, Dialektika moci, Souostroví Gulag a jiné, vydávané emigrantskými centry v zahraničí, které svým obsahem útočí [sic] a napadají státní a společenské zřízení republiky, vedoucí úlohu a politiku KSČ, činnost ústředních orgánů státní moci a správy, přátelství a spojenecké svazky zejména se SSSR*“. Oba obžalovaní byli odsouzeni pro trestný čin podvracení republiky podle § 98, odst. 1 tr. zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání tří a půl roku se zařazením do první nápravně výchovné skupiny. Soud dále uložil obža-

lovaným trest propadnutí věcí zajištěných během vyšetřování. KS v Ústí nad Labem, soudní spis k případu Vladimíra Laštůvky a Aleše Macháčka (č. j. 1 T 26/77) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, č. j. 1 Rt 139/90; též LP, Sb. VONS, inv. č. 196, sign. I/2, kart. 33.

Proti rozsudku se Laštůvka i Macháček odvolali a požadovali zproštění obvinění v plném rozsahu. Oba mj. shodně popírali, že by jednali z nenávisťi k socialistickému společenskému a státnímu zřízení ČSSR. Senát Nejvyššího soudu ČSR složený z předsedkyně JUDr. Marie Dojčárové a soudců JUDr. Adolfa Vašaty a JUDr. Adolfa Serafina zrušil 6. 1. 1979 v rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem u Vladimíra Laštůvky výrok o trestu a u Aleše Macháčka změnil výrok o propadnutí věcí. Laštůvkovi byl nově uložen nepodmíněný trest odnětí svobody ve výši dva a půl roku. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR je uložen in: KS v Ústí nad Labem, soudní spis k případu Vladimíra Laštůvky a Aleše Macháčka (č. j. 1 T 26/77) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, č. j. 1 Rt 139/90; též LP, Sb. VONS, inv. č. 196, sign. I/3, kart. 33.

Případ Vladimíra Laštůvky a Aleše Macháčka vyvolal velkou pozornost a projevy solidarity v Československu i zahraničí. Věnovalo se mu několik dokumentů Charty 77, např. sdělení mluvčích Charty 77 Jiřího Hájka, Ladislava Hejdánka a Marty Kubišové ze 17. 10. 1977 o soudním jednání s Vladimírem Laštůvkou a Alešem Macháčkem u Krajského soudu v Ústí nad Labem a o jejich odsouzení a sdělení výše uvedených mluvčích Charty 77 z 18. 1. 1978 o rozsudcích Nejvyššího soudu ČSR nad Václavem Havlem, Jiřím Ledererem, Otou Ornestem a Františkem Pavlíčkem a Vladimírem Laštůvkou a Alešem Macháčkem obsahující v příloze záznam závěrečné řeči Jiřího Lederera. *ČISAŘOVSKÁ – PREČAN (eds.): CHARTA 77*, sv. 1, s. 65 a 98–102. Z dalších domácích ohlasů je možné uvést např. dopis Nejvyššímu soudu ČSR, který sepsali českoslovenští občané odsouzení tímto soudem v letech 1971 a 1972 pro údajné spáchání trestných činů podvracení republiky nebo pobuřování a v němž požadovali spravedlivé posouzení případu Laštůvky a Macháčka z 28. 11. 1977. LP, Sb. VONS, inv. č. 196, sign. IV/4, kart. 33 (jeden ze čtyř zde uložených exemplářů je datován 1. 12. 1977). Kauzu sledoval též exilový tisk, viz mj. texty publikované v časopisu *Listy: Zatčení Laštůvky a Macháčka*, *Listy* 7, 1977, č. 2 (květen), s. 15, a „Případ“ V. Laštůvky a A. Macháčka, *Listy* 7, 1977, č. 6 (prosinec), s. 15.

Případem se v zahraničí mj. zabývala Amnesty International, k tomu viz výše citovaný článek Prokopa TOMKA „Dvě zahraniční svědectví o čs. komunistické justici sedmdesátých let 20. století“.

Další materiály k ohlasu případu a solidaritě s Vladimírem Laštůvkou a Alešem Macháčkem jsou uloženy in: LP, Sb. VONS, inv. č. 196, kart. 33; KS v Ústí nad Labem, soudní spis k případu Vladimíra Laštůvky a Aleše Macháčka (č. j. 1 T 26/77) uložený jako příloha rehabilitačního spisu,

č. j. 1 Rt 139/90. Řada dopisů na podporu Aleše Macháčka ze zahraničí a jejich úřední překlady do češtiny se nacházejí in: MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90.

⁵ Celým jménem Alena Macháčková.

⁶ K případu Vladimíra Laštůvky a Aleše Macháčka viz dále sdělení VONS č. 63, 80, 123 a 195, dokumenty č. 63, 80, 124 a 196.

⁷ Vojtěch Vala (nar. 23. 4. 1940) byl bývalým členem KSČ, vojákem z povolání naposledy v hodnosti majora a příslušníkem vojenské rozvědky. Byl zařazen ve vojenské rozvědce – Zpravodajské správě generálního štábu ČSLA. Jako její příslušník sloužil Vala v letech 1970–1974 i na velvyslanectví ČSSR ve Washingtonu. Vala byl odvolán z USA údajně pro neoprávněné přechovávání utajovaných materiálů ve svém pražském bytě, k nimž získala přístup nepovolaná osoba. Dne 20. 8. 1974 byl odsouzen Vojenským obvodovým soudem v Praze pro trestný čin ohrožení státního tajemství k dvěma a půl letům vězení. Podmínečně byl propuštěn v roce 1975. O dva roky později, 27. 10. 1977, se Vala pokusil za pomoci virníku vlastní konstrukce uprchnout z Československa. Vzhledem k husté mlze omylem přistál ještě na československém území a u obce Moravský Ján byl zadržen pomocníkem Pohraniční stráže. Původně byl od 27. 10. 1977 stíhán pouze za pokus o trestný čin opuštění republiky podle § 8, odst. 1 k § 109 odst. 1 tr. zák., Valovo stíhání však bylo 12. 1. 1978 rozšířeno vyšetřovatelem StB ve Vojenské kontrarozvědce pplk. Václavem Mlejnkem také o trestný čin vyzvědačství podle § 105 odst. 1, 3 tr. zák. Důvodem bylo nalezení (sic) ručně zpracovaných poznámek „*obsahující[ch] údaje charakteru státního tajemství zvláštní důležitosti, jejichž uchovávání mu bylo jako bývalému příslušníkovi MNO 12 zvláště uloženo*“. Usnesení je uloženo in: KS v Plzni, soudní spis k případu Jaroslav Dvořák a spol. (spis. zn. 1 T 7/78) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. 14 Rt 127/90.

Případ byl vyšetřován Správou vyšetřování StB ve stupni utajení „Přísně tajné“. V důsledku toho byl jeho případ projednáván vojenskými soudy. Díky navazující kauze Dvořák a spol. projednávané před civilním soudem se informace o případu dostaly prostřednictvím VONS na veřejnost. V této kauze sehrál Vala svými výpověďmi poměrně negativní roli, těmi nicméně přitížil i sobě. K případu Vojtěcha Valy viz text Prokopa TOMKA: Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných a problematika tzv. vyzvědačů, in: Jaroslav Pažout (ed.): *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. Politická perzekuce, opozice a nezávislé aktivity v Československu v letech 1978–1989*. Sborník grantového projektu č. 3, Praha 2009, s. 13–14.

⁸ K oběma souvisejícím případům i k dalšímu návaznému odsouzení Františka Veise viz dále sdělení VONS č. 35, 37, 48, 52, 1023 a 1051, dokumenty č. 35, 37, 48, 52, 1027 a 1055, a dokumenty č. 1128, 1130 a 1189.

⁹ Aleš Březina byl v roce 1972 vyloučen z Komenského evangelické bohoslovecké fakulty poté, kdy se zastal svého kolegy Jana Kozlíka, který byl vyloučen ze studií v souvislosti se stržením sovětské vlajky. Poté pracoval jako sanitář. Patřil mezi první signatáře Charty 77, za což byl vystaven různému šikanování. Dne 29. 3. 1977 odmítl v dopise Obvodní vojenské správě v Praze 10 vykonat vojenskou službu s vysvětlením, že ČSLA neslouží k obraně jednotlivce či společenství, nýbrž k manipulaci s nimi. V dopisu mj. uvedl: „*Od památného roku 1620, kdy byla naposledy rozprášena vojska království českého, neobjevila se situace, kdy český národ se zbrání v ruce vystoupil proti jakýmkoliv vetřelcům. Tento druh obrany je mu cizí a neodpovídá jeho mentalitě. Už z této skutečnosti je zřejmé, že tzv. ČSLA neslouží k obraně jednotlivce nebo společnosti, ale naopak k manipulaci s nimi. Tato manipulace se děje dvojím způsobem. Jednak pasívně (jednotlivec je zastrašen přítomností ozbrojených sil), anebo aktivně (jednotlivec je přímo zapojen do zastrašovací akcí tím, že je povolán do armády). Občan pak nejedná jako svobodný člověk, ale jako determinovaná bytost. Nedostatek svobody mu má být nahrazen zvýšenou životní úrovní, kterou takto sešněrovaná společnost má vyprodukovat.*“ Dopis je uložen in: LP, Sb. VONS, inv. č. 44, sign. II/1, kart. 16.

Dne 18. 4. 1977 byl Březina vzat do vazby a 14. 6. 1977 byl senátem Vojenského obvodového soudu v Praze složeným z předsedy mjr. Zdeňka Moutelíka a soudců z lidu mjr. Václava Douděry a mjr. Václava Lipše odsouzen podle § 269, odst. 1 tr. zák. pro trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dvou a půl roku. Rozsudek Vojenského obvodového soudu v Praze je uložen in: LP, Sb. VONS, inv. č. 44, sign. I/1, kart. 16. Dále viz zprávu o soudním jednání u Vojenského obvodového soudu v Praze s A. Březinou obsahující v příloze text Březinova dopisu Obvodní vojenské správě v Praze 10 a jeho závěrečná řeč před soudem, LP, Sb. VONS, inv. č. 44, sign. IV/1, kart. 16. Dne 20. 7. 1977 zamítl senát Vyššího vojenského soudu v Příbrami jeho odvolání a rozsudek prvoinstančního soudu potvrdil. K tomu viz rukopisný záznam soudního jednání u Vyššího vojenského soudu v Příbrami uložený in: LP, Sb. VONS, inv. č. 44, sign. IV/2, kart. 16; též MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90.

V roce 1977 byl Březina adoptován Amnesty International jako vězeň svědomí. Solidaritu s ním, Jaroslavem Vožniakem, Františkem Matulou a dalšími odpírači vojenské služby projevilo jedenáct účastníků pochodu solidarity konaného 2. 7. 1977. Prohlášení účastníků pochodu viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 211, sign. IV/7, kart. 35. Březina byl vězněn v NVÚ Plzeň-Bory. Po propuštění z vězení se vystěhoval do Kanady. Podle registračního protokolu StB KS SNB Hradec Králové vedla StB pod krycím jménem „Bříza“ k Aleši Březinovi od 25. 2. 1980 signální svazek a od 29. 2. 1980 spis nepřátelské osoby. Dne 21. 8. 1980 byly podle zmíněného protokolu

oba spisy uloženy do archivu pod arch. č. 527197 MV. ABS, Registrační protokol – všeobecný registr KS MV Hradec Králové. Podmínkám ve vězení, náboženskému životu a nonkonformní kultuře v Československu, možnostem exilu, pomoci a jiným problémům je věnován Březinův článek „Československo – Biafra ducha“ in: *Západ* 3, 1981, č. 1 (únor), s. 8–11. K případu viz dále BLAŽEK, Petr: Dejte šanci míru! Pacifismus a neformální mírové aktivity mládeže v Československu 1980–1989, in: Miroslav Vaněk a kol.: *Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*, Praha 2002, s. 53; PAŽOUT, Jaroslav: Odpírači vojenské služby a Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, in: Petr Blažek (ed.): *A nepozdvihne meč... Odpirání vojenské služby v Československu 1948–1989*, Praha 2007, s. 118; ŠIMSA, Martin: Odpírači vojenské služby v ČCE z náboženských a politických důvodů, in: *Cesta církve* 1, Praha 2009, s. 54.

¹⁰ František Matula v roce 1974 spolupodepsal dopis Sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury ČSR, v němž bylo kritizováno odnímání státního souhlasu k duchovenské činnosti. V souvislosti s tímto dopisem mu bylo přerušeno studium na Komenského evangelické bohoslovecké fakultě v Praze. Matula poté pracoval jako sanitář. Z náboženských a pacifistických důvodů (byl ovlivněn četbou děl Lva Nikolajeviče Tolstého, Mahátny Gándhího nebo Martina Luthera Kinga) odmítl respektovat povolávací rozkaz k nástupu základní vojenské služby v Prešově. Dne 23. 9. 1975 byl zadržen a 9. 12. 1975 senátem Vojenského obvodového soudu v Praze složeným z předsedy mjr. Zdeňka Moutelíka a soudců mjr. Karla Mrázka a pplk. Otakara Makovičky odsouzen podle § 269, odst. 1 tr. zák. pro trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání patnácti měsíců se zkušební dobou tří let. Rozsudek je uložen in: LP, Sb. VONS, inv. č. 211, sign. I/2, kart. 35. Vojenské kolegium Nejvyššího soudu ČSR svým usnesením z 10. 6. 1976 tento rozsudek zrušilo a odsoudilo Matulu pro zmíněný trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dvou let. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 211, sign. I/3, kart. 35. K případu viz dále PAŽOUT: *Odpírači vojenské služby*, s. 114–117; též ŠIMSA: *Odpírači vojenské služby v ČCE*, s. 50–54.

Trest vykonával v NVÚ Ostrava-Heřmanice, kde byl obviněn podle § 156, odst. 2 tr. zák. z útoku na veřejného činitele, kterého se měl dopustit kritikou poměrů ve věznici v osobním dopise. K tomu viz obžalobu podanou městským prokurátorem v Ostravě 18. 4. 1978 uloženou in: LP, Sb. VONS, inv. č. 211, sign. I/4, kart. 35. Odsouzen byl Okresním soudem v Ostravě ke třem měsícům odnětí svobody nepodmíněně ve II. nápravně výchovné skupině, který vykonal od 1. 12. 1978 do 1. 3. 1979. K tomuto soudnímu líčení viz rukopisnou zprávu o soudním jednání u Okresního soudu v Ostravě s F. Matulou uloženou in: LP, Sb. VONS, inv. č. 211, sign. IV/8, kart. 35. Dne 17. 4. 1979 zaregistrovalo Oddělení StB Břeclav

k Františku Matulovi spis prověřované osoby pod krycím jménem „Student“, reg. č. 30702. Dne 9. 7. 1979 navrhl starší referent z Oddělení StB Břeclav npor. Vítězslav Vylášek založit k Františku Matulovi signální svazek: „V uvedeném případě se jedná o člověka, který je silně protisocialisticky založen, což demonstroval i tím, že v den svého sňatku s Janou BUREŠOVOU dne 14. 4. 1979 v Kloboukách nechal se po obřadu vyfotografovat se svatebčany před pamětní deskou T. G. Masaryka, což bylo přihlížejícími kritizováno. Z výše uvedených důvodů navrhuji založení signálního svazku na jmenovaného s cílem dokumentování [sic] jeho činnosti jako signatáře Charty 77, jeho protisocialistického vystupování. Dále pak získat přehled o jeho stycích na osoby pracující v opozičním hnutí proti zřízení v ČSSR. V rámci akce ASANACE uskutečnit jeho vystěhování do KS [Kapitalistického státu] s tím, aby byl zařazen na index nežádoucích osob natrvalo. I potom bude kontrolována jeho činnost v zahraničí v návaznosti na občany v ČSSR.“ Dne 19. 7. 1979 se František Matula vystěhoval do Rakouska. ABS, signální svazek „Student“, arch. č. 400848 Brno.

¹¹ K případu Martina Šimsy viz sdělení VONS č. 1 a 6, dokumenty č. 1 a 6.

¹² Ke konfliktu došlo 13. 8. 1977, kdy se měl v rámci Chodských slavností konat v sokolovně ve Kdyni koncert beatové skupiny Kaskáda. Pořadatelé se rozhodli na poslední chvíli vzhledem k velkému počtu návštěvníků koncert zrušit, proti čemuž návštěvníci protestovali a požadovali vrácení vstupného. Následně byly povolány pořádkové jednotky, které proti protestujícím účastníkům brutálně zasáhly. Tento násilný průběh události ve Kdyni byl vícekrát komentován v samizdatových textech, viz zejména text „Události na Domažlicku“ ze 3. 9. 1977, LP, Sb. VONS, inv. č. 166, sign. IV/2, kart. 30; „K událostem v Kdyni na Domažlicku“ ze 16. 10. 1977, tamtéž, sign. IV/3, kart. 30; „Krvavá sobota v Kdyni z listopadu 1977“ a „Krvavá neděle v Kdyni“, tamtéž, sign. IV/4, kart. 30. Událostem se věnoval i exilový tisk, viz např. článek „Česká mládež proti policii“ in: *Naše hlasy* 23, 1977, č. 10 (29. 10.), s. 7; dále též „Česká mládež proti policii“ in: *Americké listy*, 1977, č. 37 (16. 9.), s. 5. Z oficiálních prorežimních zpráv je možno uvést článek „K událostem ve Kdyni“ in: *Nové Domažlicko* 34, 1977 (25. 8.); též článek „Co se stalo ve Kdyni“ in: *Nové Domažlicko* 35, 1978 (26. 1.).

¹³ Další skupinu účastníků kdyňských událostí obžaloval okresní prokurátor v Domažlicích JUDr. Jiří Cenefels dne 15. 11. 1977, rovněž z trestného činu výtržnictví podle § 202/1, 2 tr. zák., skutková podstata trestného činu byla totožná, viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 166, sign. I/1, kart. 30, obžalobu okresního prokurátora v Domažlicích proti Václavu Tušilovi, Jiřímu Navrátilovi, Zdeňku Říčařovi ml., Boženě Kapustové, Karlu Konopkovi a Bohumilu Trčovi.

¹⁴ Sedm obžalovaných (Milan Turek, Jiří Kříž, Viktor Groh, Ladislav Opava, Zdeněk Červeňák, Vojtěch Dzurko a mladistvý Jan Valíček) bylo odsouzeno senátem Okresního soudu v Domažlicích složeného z předsedkyně prom. práv. Boženy Lavičkové a soudců Jaroslava Tochora a Alžběty Ja-

vorské v hlavním líčení dne 7. 10. 1977. Rozsudkem byli uznáni vinnými z toho, že „se dne 13. 8. 1977 po 19.30 hod. aktivně a organizovaně podíleli v sokolovně a v prostoru před sokolovnou ve Kdyni, okres Domažlice, na výtržnosti, při které asi 350 chuligánů, kteří se sem sjeli na beatovou taneční zábavu, hrubě nadávali zakročujícím příslušníkům VB, házeli po nich kameny, demolovali zařízení sokolovny, rozbíjeli okna sousedních bytů, poškozovali osobní auta civilních osob a i auta služební a hrubě se chovali proti všem, kdož se je snažili usměrnit v jejich počínání, tedy dopustili se na místě veřejnosti přístupném hrubě neslušnosti a výtržnosti, přičemž čin spáchali jako členové organizované skupiny, tím spáchali trestný čin výtržnosti podle § 202, odst. 1, 2 tr. z.“. Obžalovaní byli odsouzeni k nepodmíněným trestům: Zdeněk Červeňák, Viktor Groh a Milan Turek na dva roky, Jiří Kříž na osmnáct měsíců, Ladislav Opava na patnáct měsíců a Vojtěch Dzurko na rok a byli zařazeni do I. nápravně výchovné skupiny. Mladistvý Jan Valíček byl odsouzen na jeden rok nepodmíněně a zařazen do nápravně výchovného ústavu pro mladistvé.

Dne 29. 12. 1977 proběhlo odvolací řízení u Krajského soudu v Plzni. Senát složený z předsedy JUDr. Jaroslava Rataje a soudců Hany Pecové a Jana Kříže zrušil rozsudek Okresního soudu v Domažlicích a odsoudil obžalované podle paragrafů uvedených ve sdělení k trestům odnětí svobody nepodmíněně: Zdeňka Červeňáka na dva roky, Viktora Groha na dvacet měsíců, Jiřího Kříže a Milana Turka na osmnáct měsíců, Vojtěcha Dzurka na rok a Ladislava Opavu na deset měsíců, Jan Valíček byl odsouzen k šesti měsícům. Oba rozsudky jsou uloženy in: OS v Domažlicích, soudní spis k případu Viktora Groha a spol., spis. zn. 1 T 254/77; rozsudek Okresního soudu v Domažlicích viz též in: MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90.

¹⁵ K případu Petra Cibulky, Libora Chloupka a Petra Pospíchalů viz sdělení VONS č. 2, 40, 42, 48, 55, 64, 69, 70 a 157, dokumenty č. 2, 40, 42, 48, 55, 64, 69, 70 a 158.

¹⁶ K případu Josefa Brychty a Pavla Nováka viz sdělení VONS č. 2, 9, 56 a 65, dokumenty č. 2, 9, 56 a 65.

¹⁷ Správně Róbert Gombík a Marián Zajíček.

¹⁸ Marián Zajíček byl mluvčími Charty 77 uveden mezi novými signatáři jejího základního prohlášení 21. 12. 1977, Róbert Gombík 23. 5. 1978. CÍSAŘOVSKÁ – PREČAN (eds.): CHARTA 77, sv. 1, s. 88 a 153. Svůj podpis Charty 77 komentoval Zajíček v článku „Můj podpis pod Chartou“ in: *Pravda*, 20. 1. 2007, s. 2.

¹⁹ Správně Ján Osoha.

²⁰ Róbert Gombík a Marián Zajíček byli od 2. 3. 1978 trestně stíháni pro spolupachatelství na trestném činu podvracení republiky podle § 9, odst. 2 k § 98, odst. 1, tr. zák. za rozšiřování základního prohlášení Charty 77

a úvah Jana Patočky, a to v rámci trestného stíhání proti neznámému pachateli započatého v souvislosti se vznikem Charty 77 dne 6. 1. 1977. (Šestého února 1978 bylo ze společného řízení vyňato trestní stíhání zatím přesně nezjištěných osob, které se podílely na rozšiřování základního prohlášení Charty 77 na území SSR.) V usnesení vyšetřovatele Správy vyšetřování StB Bratislava npor. Blaška o zahájení trestního stíhání R. Gombíka a M. Zajíčka bylo uvedeno: „*Obvinení po vzájomnej dohode koncom januára 1977 odcestovali z Bratislavy do Prahy s úmyslom získať písomnosť ‚Prohlásenie Charty 77‘. Za týmto účelom v Prahe navštívili jedného zo signatárov Charty 77 – Pavla KOHOUTA, ktorý im dal jeden výtlaček ‚Prohlásenie Charty 77‘ a od Jána PATOČKU dostali ďalšiu písomnosť, Čím je a čím nie je Charta 77‘.*“

Obvinení s obsahom týchto protištátných súhlasili a dohodli sa na ich rozmnožovanie a rozširovaní.“ Tyto písemnosti skutečně rozmnožili v počtu minimálně čtyřiceti kusů, které potom poslali svým známým, většinou římskokatolickým kněžím. Archiv ÚPN, f. KS ZNB ŠtB Košice, Vyšetrovacie spisy, vyšetřovací spis k případu Mariána Zajíčka a kol., sign. V 13567; též LP, Sb. VONS, inv. č. 101, sign. I/1, kart. 24.

Skutečnost, že trestní stíhání R. Gombíka a M. Zajíčka bylo zahájeno s odvoláním na trestní stíhání proti neznámému pachateli zahájeném 6. 1. 1977, komentoval člen VONS Václav Benda takto: „*To je, pokud je mi známo, nový moment, mj. odporující prohlášením oficiálních představitelů ČSSR. Doposud bylo tohoto zahájeného trestného stíhání používáno k odůvodnění výsledků a domovních prohlídek u signatářů Charty 77, avšak v žádném z nich nebyl rozpoznán onen ‚neznámý pachatel‘ a formálně jsou trestně stíháni nebo odsuzováni z jiných důvodů.*“ BENDA, Václav: Trestní stíhání dvou katolických duchovních na Slovensku, *Informace o Chartě 77*, r. 1, 1978, č. 6, s. 8–9.

Oba kněží byli 3. 3. 1978 propuštěni ze zadržení s tím, že jejich vyšetřování bude pokračovat na svobodě. To bylo ukončeno 25. 9. 1978 s návrhem na podání obžaloby. Viz závěrečnou zprávu vyšetřovatele Správy vyšetřování StB Bratislava npor. Blaška z 25. 9. 1978 uloženou in: Archiv ÚPN, f. KS ZNB ŠtB Košice, Vyšetrovacie spisy, vyšetřovací spis k případu Mariána Zajíčka a kol., sign. V 13567. K soudnímu přelíčení však nikdy nedošlo, viz sdělení VONS č. 195, dokument č. 196. Oba nicméně přišli o státní souhlas s výkonem duchovenské činnosti. Gombík se mohl do pastorace vrátit až roku 1986, Zajíček pracoval u dráhy, přestěhoval se do Čech a dodnes pracuje v Praze jako knihovník a tlumočnick. Případ vyvolal i mezinárodní odezvu, o čemž svědčí mj. dopis členky francouzské sekce Amnesty International č. 191 Sonii Huckové ministru vnitra ČSSR z 19. 2. 1979 požadující zastavení Gombíkova trestního stíhání. Dopis a jeho úřední překlad do češtiny viz in: MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90. K případu R. Gombíka a M. Zajíčka viz mj. text „Trestní stíhání Mariána Zajíčka a Róberta Gombíka“ in: *Informace o Chartě 77*, r. 1,

1978, č. 5, s. 19–20; ČARNOGURSKÝ, Ján: *Väznili ich za vieru*, Bratislava 1990, s. 30–34; BALUN, Peter: Akcia „KNIHA“. Charta 77 na Slovensku, *Pamäť národa* 3, 2007, č. 1, s. 83–95; JAŠEK, Peter: Štátna bezpečnosť a nelegálne štruktúry na Slovensku v období normalizácie, *Pamäť národa* 6, 2010, č. 4, s. 4–14.

²¹ K prípadu Pavla Kobala, Ivan Maňáska a Věry Vránové viz sdělení VONS č. 10, 27, 33 a 127, dokumenty č. 10, 27, 33 a 128.

²² Trestní stíhání pro trestný čin pobuřování prozatím neuvedeného obviněného zahájil vyšetřovatel odboru vyšetřování StB Krajské správy SNB Plzeň por. Pavel Strolený 9. 6. 1977. Dne 10. 6. 1977 pak byli František Pitor a Alena Klímová obviněni týměž vyšetřovatelem ze spolupachatelství trestného činu pobuřování podle § 9, odst. 2 k § 100, odst. 1, písm. a), b), c), odst. 3, písm. a) tr. zák. Skutková podstata trestného činu měla být naplněna tím, že obvinění rozmnožili a rozšiřovali základní prohlášení Charty 77 z 1. 1. 1977. Na oba obviněné byla uvalena vazba. Dne 9. 6. 1977 byla provedena v bytě Františka Pitora domovní prohlídka, při níž bylo zabaveno celkem 41 položek, převážně tiskovin. Dne 5. 7. 1977 byla provedena prohlídka rovněž v místě jeho zaměstnání (stavební buňka v Praze), 10. 6. 1977 došlo k domovní prohlídce rovněž v bytě Aleny Klímové. Dne 21. 9. 1977 ukončil vyšetřovatel odboru vyšetřování StB Krajské správy SNB Plzeň mjr. Václav Hofrajter vyšetřování a navrhl obžalovat oba obviněné ze spolupachatelství trestného činu pobuřování podle § 9, odst. 2 k § 100, odst. 1, písm. a), b), c), odst. 3, písm. a) tr. zák. Zároveň rozpracovala tento případ Státní bezpečnost v rámci akce „Cestovatel“.

Okresní soud Plzeň-město v senátu složeném z JUDr. Jiřího Sakaře a soudců Václava Čiháka a Václava Chodory dne 16. 11. 1977 oba odsoudil pro spolupachatelství trestného činu pobuřování podle § 9, odst. 2 k § 100, odst. 1, písm. a), odst. 3, písm. a) k trestům odnětí svobody nepodmíněně, u Františka Pitora ve výši tří let a u Aleny Klímové jednoho roku. Oba odsouzení se na místě odvolali. Krajský soud v Plzni 3. 12. 1977 zamítl jejich odvolání jako neodůvodněné. Výše uvedené dokumenty viz in: ABS, vyšetřovací spis k případu Františka Pitora a Aleny Klímové, sign. V 10963;

Manželka Františka Pitora Libuše Pitorová podala 5. 7. 1978 stížnost na Ministerstvo spravedlnosti ČSR, ve které upozornila, že je rozsudek v rozporu s mezinárodním paktem o občanských a politických právech a mezinárodním paktem o hospodářských, sociálních a kulturních právech. LP, Sb. VONS, inv. č. 171, sign. IV/1, kart. 31; k případu viz dále zprávu o soudním jednání u Okresního soudu Plzeň-město s F. Pitorem a A. Klímovou, tamtéž, sign. IV/2, kart. 31; viz též zprávu signatáře Charty 77 Jana Thomy o soudním jednání u Krajského soudu v Plzni, tamtéž, sign. IV/3, kart. 31.

²³ K případu Ivana Martina Jirouse viz sdělení VONS č. 3, 4 a 48, dokumenty č. 3, 4 a 48.

²⁴ K případu Oldřicha Tomka viz sdělení VONS č. 18, dokument č. 18.

²⁵ K případu Miloslava Černého viz sdělení VONS č. 36, 48 a 80, dokumenty č. 36, 48 a 80.

²⁶ K případu Gustava Vlasatého viz sdělení VONS č. 5 a 6, dokumenty č. 5 a 6.

²⁷ Trestní stíhání evangelického duchovního Miloslava Lojka, v tu dobu ve výkonu základní vojenské služby, bylo zahájeno odborem vyšetřování Státní bezpečnosti ve Vojenské kontrarozvědce, oddělení Tábor dne 19. 12. 1977 pro trestný čin pobuřování dle § 100, odst. 1, písm. a) tr. zák. Skutková podstata trestného činu měla být naplněna „tím, že dával vojákům základní služby VÚ 1746 v Podbořanech číst písemné materiály útočící na socialistické a státní zřízení republiky a že si tyto materiály přivezl z místa bydliště z Oloví. Je důvodně podezřel, že ve svém bytě v Oloví, Fučíkovo nám. 6/7, okres Sokolov, má obviněný uschované i další důkazní materiály obdobného charakteru, důležité pro trestní řízení.“ Usnesení je uloženo in: LP, Sb. VONS, inv. č. 206, sign. I/1d, kart. 35. Viz též zprávu o domovní prohlídce u M. Lojka, o jeho zatčení a zahájení jeho trestního stíhání pro trestný čin pobuřování uloženou in: tamtéž, sign. IV/2, kart. 35. U Lojka proběhla o den později 20. 12. 1977 domovní prohlídka. K tomu viz text Petra Uhla o této domovní prohlídce, tamtéž, sign. IV/10d, kart. 35; též zprávy o domovní prohlídce u M. Lojka uložené in: tamtéž, sign. IV/2, kart. 35.

Dne 9. 3. 1978 byl Miloslav Lojek odsouzen Vojenským obvodovým soudem v Plzni pro trestné činy ohrožování politického a mravního stavu jednotky (§ 288 tr. zák.) a pobuřování (§ 100 tr. zák.) k restu odnětí svobody v délce patnácti měsíců nepodmíněně. Těchto trestných činů se měl podle soudu dopustit mj. rozšiřováním textů Charty 77 mezi vojáky Československé lidové armády. K tomu viz zprávu Alfréda Kocába „Soud s Miloslavem Lojkem“ z 15. 3. 1978 uloženou in: LP, Sb. VONS, inv. č. 206, sign. IV/4, kart. 35; dále viz záznam soudního jednání u Vojenského obvodového soudu v Plzni uložený in: tamtéž, sign. IV/5, kart. 35. Lojek se proti rozsudku okamžitě odvolal, Vyšší vojenský soud v Příbrami však jeho odvolání dne 19. 4. 1978 zamítl, viz zprávu o odvolacím řízení s M. Lojkem u Vyššího vojenského soudu v Příbrami uloženou in: tamtéž, sign. IV/6, kart. 35. K případu Milostava Lojka viz dále článek Jakuba Trojana „Causa M. Lojek“ in: *Listy* 8, 1978, č. 3–4, s. 69–70, a zpráva o případu M. Lojka uložená in: *Informace o Chartě 77*, r. 1, 1978, č. 4, s. 20–21.

²⁸ K případu Františka Hrabala a Jiřího Wolfa viz sdělení VONS č. 43, 50, 69, 71 a 164, dokumenty č. 43, 50, 69, 71 a 165.

²⁹ K případu Petera Pohla viz dále souhrnná sdělení VONS č. 63, 123 a 195, dokumenty č. 63, 124 a 196.

³⁰ K případu Jiřího Gruši a Pavla Roubala viz sdělení VONS č. 14, 21 a 149, dokumenty č. 14, 21 a 150.

³¹ K případu Jana Šimsy viz sdělení VONS č. 17, 21, 28, 40 a 48, dokumenty č. 17, 21, 28, 40 a 48.

³² Zbyněk Čerovský působil až do roku 1969 ve velitelských funkcích u vojenského letectva, v souvislosti s okupací Československa však byl z armády propuštěn. Před volbami v říjnu 1975 byl vzat do vazby kvůli obvinění z toho, že jako stavbyvedoucí na stavbě horkovodu Komořany–Chomutov strhl z nástěnky pěticipou hvězdu. Čerovský se hájil tím, že bílá pěticipá hvězda visela vedle spoře oděné dívky. V průběhu vyšetřování byly několikrát porušeny Čerovského práva, nicméně i přesto byl nejprve Okresním soudem v Chomutově 18. 1. 1977 osvobozen. Zprošťující rozsudek však byl 21. 2. 1977 zrušen Krajským soudem v Ústí nad Labem a Čerovský byl 6. 4. 1977 Okresním soudem v Chomutově odsouzen pro trestný čin pobuřování k pětiměsíčnímu nepodmíněnému trestu odnětí svobody, který Krajský soud v Ústí nad Labem potvrdil. K případu viz dopis mluvčích Charty 77 Jiřího Hájka, Ladislava Hejdánka a Marty Kubišové Federálnímu shromáždění ČSSR, generálnímu prokurátoru ČSSR, ČNR a ministru spravedlnosti ČSR z 11. 3. 1978 požadující přešetření soudního i mimosoudního stíhání šesti stoupců Charty 77. CÍSAŘOVSKÁ – PREČAN (eds.): *CHARTA 77*, sv. 1, s. 121–125; též Čerovského stížnost generálnímu prokurátorovi ČSSR Jánu Feješovi na postup justičních orgánů proti jeho osobě ze 17. 11. 1978 uložena in: LP, Sb. VONS, inv. č. 63, sign. II/2, kart. 18; článek „Ukradl papírovou holubici“ o dopisu Z. Čerovského generálnímu prokurátorovi ČSSR Jánu Feješovi obsahující protest proti jeho perzekuci in: *Zpravodaj* (Curych) 12, 1979, č. 1, s. 10; článek „Soudní fraška“ o odsouzení Z. Čerovského in: *Listy* 8, 1978, č. 3–4 (červenec), s. 47–48.

Usnesením vyšetřovatele VB kpt. Příbyla z Oddělení vyšetřování VB Okresní správy SNB Chrudim z 20. 2. 1978 bylo zahájeno trestní stíhání Zdeňka Meisla pro trestný čin porušování povinnosti v provozu socialistické organizace podle § 130, odst. 1, 2 tr. zák. Jako stavební technik provedl nesprávná zaměření založení a umístění stavěného objektu v rozporu se stavební dokumentací. O tři dny později, 23. 2. 1978, zahájil vyšetřovatel VB kpt. Příbyl trestní stíhání Zbyňka Čerovského pro týž trestný čin odůvodněné neplněním povinností stavbyvedoucího. Podle zprávy o prověrce vyžádané Okresní správou SNB Chrudim a provedené podnikem INGSTAV n. p. byli Meisl a Čerovský odpovědni za způsobenou škodu trojnásobkem svého průměrného měsíčního platu. Meisl v protokolu o výsledku z 20. 2. 1978 vypověděl, že měření, které prováděl, pokládal za orientační a také na něj v tomto smyslu upozorňoval nadřízené stavbyvedoucí.

Dne 15. 5. 1978 podal okresní prokurátor v Chrudimi JUDr. Jiří Levinský obžalobu na Zdeňka Meisla a Zbyňka Čerovského pro trestný čin porušování povinnosti v provozu socialistické organizace. Dne 31. 5. 1978 proběhlo hlavní líčení u Okresního soudu v Chrudimi. Oba byli senátem složeným z předsedy JUDr. Jaroslava Vařečky a soudců Miluše Marvanové a Lubomíra Křištofa uznáni vinnými a odsouzeni k osmiměsíčnímu (Meisl), respektive devítiměsíčnímu (Čerovský) podmíněnému trestu od-

něti svobody s odkladem na dva roky a k peněžitému trestu (Meisl ve výši 4356 Kčs a Čerovský ve výši 6462 Kčs). Ve veřejném zasedání konaném dne 16. 8. 1978 u Krajského soudu v Hradci Králové pod předsednictvím JUDr. Soni Koubové bylo zamítnuto odvolání Z. Čerovského. Meisl byl rozhodnutím Okresního soudu v Chrudimi 13. 6. 1980 amnestován. Okresní soud v Chrudimi dne 27. 10. 1980 rozhodl, že Čerovský se během svého podmíněného odkladu trestu osvědčil. Výše uvedené dokumenty viz in: OS v Chrudimi, soudní spis k případu Zdeňka Meisla a Zbyňka Čerovského, spis. zn. T 162/78. Čerovský byl kvůli svému podpisu základního prohlášení Charty 77 i nadále šikanován, k tomu viz dále sdělení VONS č. 300, dokument č. 301.

³³ K případu Ladislava Hejdánka viz sdělení VONS č. 15, dokument č. 15.

³⁴ Václav Havel, Jaroslav Kukal a Pavel Landovský byli zadrženi 28. ledna 1978 při snaze zúčastnit se spolu s dalšími signatáři Charty 77 plesu železničářů v Ústředním kulturním domě železničářů v Praze na Vinohradech. Vyšetřovatel Městské prokuratury pro území hl. města Prahy, úseku vyšetřování II pro obvodní prokuratury pro Prahu 2, 3, 4, 9, 10 Zdeněk Pavlovský zahájil 31. 1. 1978 jejich stíhání pro trestné činy ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele podle § 156a tr. zák. a útoku na veřejného činitele podle § 156, odst. 2 tr. zák. Usnesení viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 113, sign. I/1, kart. 24. Samotné vyšetřování probíhalo vcelku korektním způsobem. Z vazby byli všichni tři obvinění propuštěni 13. 3. 1978. Pavel Landovský však dostal 20. 3. 1978 vyrozumění, že obvinění proti němu bylo rozšířeno o trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci.

Skupina přátel zadržovaných vytvořila 17. února 1978 Výbor pro propuštění Václava Havla, Jaroslava Kukala a Pavla Landovského. Jeho členy byli Rudolf Battěk, Václav Benda, Jiří Dienstbier, Vlasta Chramostová, Ivan Medek, Gertruda Sekaninová-Čakrtová, Jaroslav Suk, Jan Vladislav a Jan Vodňanský. Cílem tohoto výboru bylo pomoci obhájcům uvězněných shromáždit podklady pro jejich obhajobu a o celé kauze informovat domácí i zahraniční veřejnost. Významně přispěl k tomu, že po šesti týdnech byla trojice chartistů propuštěna z vazby. Výbor se stal předobrazem budoucího Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Jeho členové si v jeho rámci vyzkoušeli pracovní metody, které měly být VONS vlastní po celou dobu jeho činnosti, včetně paralelního nezávislého vyšetřování. K tomu viz BLAŽEK, Petr – PAŽOUT, Jaroslav (eds.): *Nejcitlivější místo režimu. Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných očima svých členů. Diskusní setkání 19. října 2007*, Praha 2008, s. 14n. K trestnímu stíhání Václava Havla, Jaroslava Kukala a Pavla Landovského viz dokumentaci uloženou in: LP, Sb. VONS, inv. č. 113, kart. 24. Zde se nacházejí mj. svědecké záznamy o událostech souvisejících s plesem železničářů a zadržením Havla, Kukala a Landovského. Viz též dokument Výboru pro propuštění Václava Havla, Jaroslava Kukala a Pavla Landovského „Informace o dosavadním průběhu vyšetřo-

vání událostí kolem plesu železničářů dne 28. 1. 1978“ z 11. 5. 1978 in: *Informace o Chartě 77*, r. 1, 1978, č. 6, s. 6–8; též prohlášení Václava Havla, Jaroslava Kukala a Pavla Landovského ze 14. 3. 1978 vydané po propuštění z vazby, obsahující poděkování za projevy solidarity a shrnutí jejich případu, in: *Informace o Chartě 77*, r. 1, 1978, č. 4, s. 4–5.

K této kauze se vyjadřovala Charta 77, viz dopis mluvčích Charty 77 Jiřího Hájka, Ladislava Hejdánka a Marty Kubišové generálnímu prokurátorovi ČSSR Jánu Feješovi ze 3. 2. 1978 obsahující stížnost na porušení zákona příslušníky SNB zásahem proti účastníkům plesu železničářů 28. 1. 1978 a zadržením Václava Havla, Jaroslava Kukala a Pavla Landovského, in: CÍSAŘOVSKÁ – PREČAN (eds.): *CHARTA 77*, sv. 1, s. 105–106; dále viz souhrnnou zprávu mluvčích Charty 77 Jiřího Hájka, Ladislava Hejdánka a Marty Kubišové z 28. 2. 1978 o policejní akci v souvislosti se snahou signatářů Charty 77 zúčastnit se plesu železničářů a o uvěznění Václava Havla, Jaroslava Kukala a Pavla Landovského, in: tamtéž, s. 119–120.

Velmi stručná informace o trestním stíhání Václava Havla, Jaroslava Kukala a Pavla Landovského je obsažena též ve sdělení VONS č. 63 a 123, dokumenty č. 63 a 124.